

Programmet Lokala Servicelösningar

Projektpresentation

2012-01-26

Innehåller en sammanställning av den projektpresentation som presenteras via karta på Tillväxtverkets webbsida. Senast ändrad 2012-01-26

Innehåll

1	Avslutade projekt	2
	Nya aktörer inom offentlig service (Västerbotten)	2
	Serviceutveckling på Gullholmen (Västra Götaland).....	2
	Bygdegården som mötesplats för lokal service, etapp 1 (Hela landet)	2
	Mötesplats Lidhult (Kronoberg)	3
	Lokala servicelösningar i olika delar av Sverige (Kalmar, Jönköping, Sörmland, Örebro, Jämtland, Västernorrland och Norrbotten)	3
	Samordnad livsmedelsdistribution i Östergötland (Östergötland)	3
	Kommunal serviceplan för Vingåkers kommun (Södermanland)	4
	Kontanthantering i Stockholms skärgård (Stockholm).....	5
	Samverkan lanthandel och camping i Östervallskog (Värmland)	5
	Miljöansvar vid nedläggning av bensinstation (Hela landet).....	5
	Kontanthantering via dagligvarubutiker (Stockholm, Jämtland).....	6
2	Pågående projekt.....	7
	Energieffektivisering av mindre livsmedelsbutiker i glesbygden (Stockholm)	7
	Service i företagsamma bygder (Norrbotten).....	8
	Lokal kontanthantering på Donsö/Styrsö (Västra Götaland).....	8
	Delårsboendes behov av offentlig och kommersiell service (Västra Götaland).....	9
	Gafsele Servicecenter (Västerbotten)	10
	Kapacitetshöjande åtgärder i Nordvästra Skåne (Skåne).....	10
	Servicepunkt Hoting (Jämtland)	11
	Lokala servicelösningar i Byxelkrok- Borgholms kommun (Kalmar)	11
	Tillväxt på landsbygden i Örnköldsvik (Västernorrland)	12
	Kontanthantering i Stockholms skärgård sommaren 2011 (Stockholm)	12
	Nya former för service i Boden (Norrbotten).....	13
	Lokal service på skånska landsbygden (Skåne)	13
	BIDs i Västra Götaland (Västra Götaland)	14
	Turism och lokal service (Jämtland)	14
	Socialt deltagande och tillgänglighet till service (Dalarna)	15
	Landsbygdshandeln som ökat turistmål (Kronoberg).....	15
	Julmyra horse center – entreprenörsdrivna servicefunktioner (Uppsala).....	16
	Service som grund för näringslivets utveckling (Örebro).....	16
	Lärande om innovativ upphandling (Västra Götaland, Skåne, Västerbotten)	17
	Nya serviceaktörer via dagligverksamhet (Västerbotten)	17
	Bibehålla och stärka service i Frostviken (Jämtland).....	18
	Hållbara servicelösningar i Västerbotten (Västerbotten).....	18
	Innovativ upphandling i Säffle kommun (Värmland)	19
	Kommunala serviceplaner i Dalsland (Västra Götaland).....	19

1 Avslutade projekt

Nya aktörer inom offentlig service (Västerbotten)

Malå kommun såg framtida problem att klara av den offentliga servicen. Syftet med projektet var att inventera alla befintliga resurser som kunde bidra till att upprätthålla exempelvis en god äldreomsorg. Resurserna skulle utgöras av såväl offentliga som kommersiella aktörer, föreningar och stiftelser samt enskilda personer. I begreppet ingick även egen personal som är intresserade av att "knoppa av".

Projektet inventerade de resurser som kunde bidra till genomförandet av offentlig service i kommunens alla delar. Hinder och möjligheter för samverkan sammanställdes. I första hand avsågs service och tjänster inom omsorgsnämndens ansvarsområde.

Vid träff med kommunstyrelsens ordinarie och vice ordförande framkom att S och V inte i dagsläget är positiv till införande av valmöjlighet enligt lagen om valfrihetssystem (LOV). Deras synpunkter var att: Malå för litet. Negativt att tjäna pengar på offentliga medel. Risken enligt deras erfarenhet är att jobben hamnar hos stora firmor med dålig personalpolitik. Förslaget med LOV är ej prioriterat idag. Därmed faller möjligheten just nu till genomförande av detta projekts förstudie.

Projektet genomfördes mars 2011-september 2011 och omfattade 370 000 kr. Tillväxtverket medfinansierade med 178 000 kr.

Serviceutveckling på Gullholmen (Västra Götaland)

Projektet var en förstudie vars syfte var att studera möjligheter till serviceutveckling på ön Gullholmen/Hermanö (Orust kommun). Ett helhetsgrepp över serviceförsörjningen på ön skulle tas, där alla relevanta aktörer involverades, inklusive samarbete med den närliggande Kåringön. Det långsiktiga målet var att skapa bättre betingelser för åretruntboende på orten. På kort sikt var målet att få igång en lokal diskussion om alternativa utvecklingsvägar. Den diskussionen ledde fram till olika förslag till lokal utveckling som Föreningen Gullholmen går vidare med i egen regi.

Projektet genomfördes december 2010-september 2011 och omfattade 300 000 kr. Tillväxtverket medfinansierade med 145 000 kr.

Bygdegården som mötesplats för lokal service, etapp 1 (Hela landet)

Detta projekt hade som syfte att utveckla olika former av service i bygdegårdar, vilket kan vara ett alternativ bland annat när ingen annan servicegivare finns på platsen. Många bygdegårdar har olika former av service, till exempel förskola, öppen förskola, turistbyrå, biblioteksfilial, kafé m.m. Målet var att utveckla minst 10 bygdegårdar med kommersiell och offentlig service under 2011.

Bygdegårdarnas riksförbund ville sammanföra de bygdegårdar som har någon form av lokal service, och som var intresserade. Dessa gavs möjligheten att utvecklas genom att finna inspiration från varandra. Tanken var ett med hjälp av föreläsningar och konferenser förmedla nya tankar och idéer runt olika former av service. Nätverksbildande var en viktig del av dessa träffar.

Projektet avsåg att ta fram en aktivitets- och åtgärdsplan som hjälpmedel för föreningarnas utveckling av service. En inspirationsfolder togs också fram där man beskrev exempel och idéer runt bygdegården som mötesplats för lokal service. Det publicerades artiklar i tidningen Bygdegården och information på Bygdegårdarnas riksförbunds hemsida för att sprida kunskap om och inspiration till att utveckla servicefunktioner i bygdegården.

Projektet genomfördes januari 2011-oktober 2011 och omfattade 390 000 kr. Tillväxtverket finansierade med 195 000 kr.

Mötesplats Lidhult (Kronoberg)

Projektet skulle utreda möjligheterna att bygga en samlingsplats i Lidhult som skapats utifrån Lidhultsbornas egna idéer och önskemål. Samlingsplatsen skulle bli en plats för att träffas, fika, handla, låna böcker, få information om bygden, turistinformation men även få information från myndigheter.

Projektet undersökte en eventuell utformning och möjligheter för att driva samlingsplatsen. Vilka rutiner som kom att behövas för att få verksamheten att fungera, vad som behövdes för ekonomisk hållbarhet, hur organisationen skulle se ut med privat och offentlig verksamhet, osv.

Planen är att mötesplatsen skall invigas under våren 2012.
Projektet genomfördes januari 2011-augusti 2011 och omfattade 155 000. Tillväxtverket medfinansierade med 77 000 kr.

Lokala servicelösningar i olika delar av Sverige (Kalmar, Jönköping, Sörmland, Örebro, Jämtland, Västernorrland och Norrbotten)

Syftet med projektet var att skapa och utveckla ett antal långsiktigt hållbara servicepunkter geografiskt spridda över landet och att dessa blev goda exempel för andra. Erfarenheter från tidigare och liknande arbeten togs tillvara.

Ett femtontal bygder i landet deltog i projektet. Dessa är knutna till befintliga landsbygdshandelsföretag och/eller befintliga samlingslokaler. Tillsammans med berörda kommuner och länsstyrelser eller motsvarande ville projektet utveckla servicepunkter med innehåll anpassade efter lokala behov.

Målet var att i samverkan med lokala utvecklingsgrupper, lanthandlare, uthyrare/ägare till samlingslokaler med flera konkret stödda ett lokalt arbete med att bygga upp och driva olika varianter av servicepunkter. När projektet avslutades var målet att flertalet av orterna skulle jobba vidare tillsammans med berörda kommuner och län för att fortsätta utvecklingen av, och tillgången till, kommersiell och offentlig service. Projektet bedömer att 7 stycken servicepunkter är etablerade inom 2 år från projektslut.

Hela Sverige Skall Leva hade i sin roll som projektägare ansvaret för att koordinera och stötta arbetet som skedde i de utvalda orterna. Till detta anordnades även nätverksträffar och seminarier.

Projektet genomfördes juni 2010-oktober 2011 och omfattade 2 450 000 kr. Tillväxtverket medfinansierade med 1 200 000 kr.

Samordnad livsmedelsdistribution i Östergötland (Östergötland)

Länsstyrelsen i Östergötland ville pröva en modell för samordnad livsmedelsdistribution på landsbygden. Syftet var att öka lanthandlarnas konkurrenskraft genom förbättrade villkor för inköp, men också genom ökad tillgång på lokalt producerade varor. Projektet syftade också till att effektivisera distributionen av varor både tidsmässigt och miljömässigt. Målet var att när förutsättningarna och vissa praktiska frågor har utretts skulle en testperiod ihop med flera lanthandlare påbörjas.

Verksamheten förväntades utgå från en central distributionscentral belägen i Linköping dit varor skickas för att sedan transporteras till respektive butik. Förhoppningen var att en kommersiellt driven verksamhet fortgick efter projekttidens slut. Efter att ha genomfört diskussioner med butikerna och identifierat både deras och kundernas önskemål bedömdes sannolikheten att en testomgång skulle kunna ha gått runt som liten.

De huvudsakliga faktorerna till detta var:

- För få varor att samordna. Mer varor måste tas in.
- Blandat intresse från butiker och grossister/leverantörer.
- Svårt att göra undantag för mindre butiker när centrala avtal finns.
- Svårt att driva igenom en samordning med underifrånperspektiv.
- De intresserade butikerna låg för geografiskt utspritt.

I länet pågår ett projekt (Rätt och Slätt) som arbetar med lokalproducenter. Projektet samarbetar även med länsstyrelsen och regionförbundet kring upphandlingsfrågor. Rätt och Slätt ska även behandla logistikfrågor. Förhoppningen är att lärdomar från projektet Samordnad livsmedelsdistribution i Östergötland kommer att tas tillvara.

Projektet genomfördes maj 2010-oktober 2011 och omfattade 460 000 kr. Tillväxtverket medfinansierade med 230 000 kr.

Kommunal serviceplan för Vingåkers kommun (Södermanland)

Vingåkers kommun ville skapa en helhetsbild av tillgänglig service, såväl i centralorten som på landsbygden, och en metod för att vidmakthålla en rimlig servicenivå. Projektet skulle resultera i en kartläggning samt en kommunal serviceplan. Serviceplanen var tänkt att utgöra ett komplement till kommunens översiktsplan.

I den framtagna serviceplanen tas två mål upp; Det ska finnas en god service på rimlig nivå för alla som bor, besöker och verkar i Vingåkers kommun. Servicenivån ska också vara sådan att den kan attrahera fler människor att bo, besöka och verka i kommunen. För att nå dessa mål har man listat ett antal åtgärder som är uppdelade på tre områden; Boende och fritid, Näringsliv samt Kommunikationer.

Projektet genomfördes september 2010-februari 2011 och omfattade 258 000 kr. Tillväxtverket medfinansierade med 110 000 kr.

Kontanthantering i Stockholms skärgård (Stockholm)

Länsstyrelsen i Stockholm genomförde under sommaren 2010 ett pilotförsök för att lösa situationen med kontanthantering i skärgården. Näringsidkarna i området hade stora problem att transportera sina dagskassar till banken på ett säkert sätt sedan Svensk kassaservice lades ner.

Inom ramen för projektet kom ett säkerhetsföretag att hämta dagskassar på ett utvalt antal öar, 1-2 gånger i veckan, under de mest intensiva turistveckorna. Försöket utvärderades med syfte att föreslå en hållbar lösning för framtiden.

Projektet genomfördes juni 2010-december 2010 och omfattade 1 050 000 kr. Tillväxtverket medfinansierade med 300 000 kr. Pilotförsöket utvecklades sommaren 2011 och utvärderades på nytt hösten 2011.

Samverkan lanthandel och camping i Östervallskog (Värmland)

Projektet var en förstudie inför en ny lanthandel i Östervallskog (Årjängs kommun i Värmland). Förstudien resulterade i en färdig plan för hur genomförandet skulle lösas. Ambitionerna är att den ska realiseras, förhoppningsvis med start hösten 2011. Bakgrunden var ett ökat behov av service, både när det gäller lokalbefolkning och turister. Projektet undersökte och föreslog konkreta samverkanslösningar med campinganläggning och gästhamn.

Projektet genomfördes april 2010-september 2011 och omfattade 270 000 kr. Tillväxtverket medfinansierade projektet med 135 000 kr. Projektägare var Östervallskogs sockenutveckling AB.

Miljöansvar vid nedläggning av bensinstation (Hela landet)

Syftet med projektet var att ta fram ett förslag till en långsiktigt hållbar lösning för finansiering av nedmontering/nedläggning av bensinstationer. Bakgrunden är en stor osäkerhet kring finansieringsfrågan vid sanering. Det finns inget heltäckande system för att säkerställa återställande, vilket dels ökar risken för miljöskador, dels försvårar möjligheten att sälja/överlåta en station. Tillgången till bensinstationer kan minska på grund av detta, vilket kan få negativa konsekvenser för miljö, glesbygd och företagande.

Projektägare var Svensk Bensinhandel men arbetet genomfördes av Consortis Miljöansvar AB. Berörda myndigheter fanns representerade i en styrgrupp. Det framtagna förslaget förankras hos berörda parter under 2011-2012. Projektet genomfördes maj 2010-oktober 2010 och omfattade 480 000 kr. Tillväxtverket medfinansierade med 240 000 kr.

Kontanthantering via dagligvarubutiker (Stockholm, Jämtland)

Tillgången till kontanter är ett problem i många gles- och landsbygder. Skärgårds- och fjällområden har identifierats som särskilt utsatta. Dessa områden kännetecknas av en växande besöksnäring med högt besöksstryck säsongvis. De kännetecknas också av många små- och mikroföretag (exempelvis butiker). Dessa har inte alltid råd att installera eller abonnera på kortlösningar, vilket gör att behovet av kontanter är större än i andra områden.

En möjlig lösning på detta problem kan vara att tillhandahålla kontanter via dagligvarubutiker. Tillväxtverket genomförde därför ett pilotförsök med en mobil kontanthateringslösning i ett antal dagligvarubutiker som säsongvis var belägen i en skärgårdsort respektive fjällort. Sommartid placerades en uttagsautomat i en butik i skärgården, under vintersäsong flyttades automaten till en fjällort. Syftet med pilotsatsningen var att visa ett exempel på hur kontanthanteringsproblematiken kan lösas i områden där kortbetalning av olika anledningar ej ännu helt kan ersätta kontanter.

Försöket upphandlades och genomfördes i samarbete med ICA-banken. Fyra ICA-butiker deltog. Sommaren 2010 inleddes försöket på Utö i Stockholms skärgård. Den automaten flyttades till Borgafjäll i Västerbotten vintern 2010/11. Samtidigt placerades en ny automat i Lofsdalen, Jämtland. Den flyttades sommaren 2011 till Gräddö i Stockholms skärgård. Försöket har rönt stort intresse och gett värdefull kunskap om problem och möjligheter med denna typ av lösning. Erfarenheter sprids till alla relevanta målgrupper. Försöket genomfördes juli 2010-oktober 2011 och omfattade 180 000 kr.

2 Pågående projekt

Energieffektivisering av mindre livsmedelsbutiker i glesbygden (Stockholm)

Projektet innefattar finansiering av fas 1 av 3 i ett större projekt där KTH vill kartlägga möjligheter och skapa konkreta förslag på åtgärder för energieffektivisering i små livsmedelsbutiker i Stockholms skärgård. Resultaten ska kunna ligga till grund för metodutveckling, investeringsstöd och implementering i andra små butiker runt om i landet.

Eftersom butikerna har en hög energianvändning på sommaren ska samverkan mellan solcellsproducerad el och en optimering av kylanläggningarna undersökas. Projektet delas upp i tre faser där den första innefattar kartläggning av 3-4 mindre butiker, för att hitta systemoptimeringar och sedan utforma förslag på åtgärder i en eller två butiker. Fas 2 innefattar att installera föreslagna produkter och göra de förändringar i kyl- och värmesystemet som funnits lämpliga. I fas 3 skall systemet utvärderas för att se hur väl investeringarna fallit ut.

Projektet anses värdefullt även om bara fas 1 genomförs, eftersom det synliggör potentialen i energieffektivisering. De små glesbygdsbutikerna är viktiga institutioner och insatser där kan höja medvetandegraden om energieffektivisering även i andra sammanhang. En sänkning av energikostnaderna bör märkbart kunna påverka marginalerna, öka överlevnadsmöjligheterna för små butiker, samtidigt som det ger en positiv klimatpåverkan.

Projektet syftar till att synliggöra möjligheter att minska energibehovet och producera en stor del av den el som krävs med solceller. Därigenom gynnas både butiksnäring och klimatet. Butiker i skärgårdsmiljö är väl lämpade för denna typ av satsningar eftersom de är i behov av ökade överlevnadsmöjligheter. Att de besöks av många semestrande människor ger en unik möjlighet att synliggöra miljösatningar och öka medvetandegraden om energieffektivisering och solenergi generellt. Resultaten av projektet är också tillämpligt på många små glesbygdsbutiker på fastlandet. Genom att visa på investeringar som ökar vinstmarginalen med verifierade mätningar, kan fler butiksägare komma att våga satsa på mer klimatsmarta lösningar.

Målsättningen är att skapa ett pilotprojekt för att se hur teknik och metoder skulle kunna utformas och att ta fram konkreta förslag på åtgärder som minskar butikernas energibehov och långsiktigt ökar marginaler och överlevnadsmöjligheter. Målet är också att projektet ska vara skalbart, ha en pedagogisk dimension och ge klimatvinster.

Projektet genomförs januari 2012-juni 2012 och omfattar 250 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 125 000 kr

Service i företagsamma bygder (Norrbotten)

Projektet är tänkt att ta vid där serviceprojektet "Hållbara lokala servicelösningar" slutade. Meningen är att stödja Glommersträsk, Moskosel, Seskarö och Kuttainen i deras fortsatta arbete med att skapa lokala servicelösningar. Ytterligare ett antal orter ska identifieras och engageras och tanken är att ge dem stöd för att sätta igång arbetet med lokala serviceprojekt i samverkan med sin kommun. Kommunerna ska inspireras att medverka till att driva servicelösningar på landsbygden i Norrbotten.

Detta ska ske dels genom en informationssatsning till samtliga kommuner, men också i form av en utbildningssatsning till de kommuner som är intresserade. Man kommer även att bjuda in lokala företag och lokala utvecklingsgrupper i de berörda kommunerna för att ta del av utbildningen på kvällstid. Tanken är att involvera företagen och dess organisationer i ett partnerskap med kommun och lokalsamhälle. Företag på landsbygden har ett stort behov av god service som en grundläggande förutsättning för att kunna överleva, men allra främst för att ha någon chans att kunna växa och blomstra.

Hela Sverige Skall Leva har varit i kontakt med flera organisationer såsom Företagarna, Swedish Lapland, Coompanion, Landstinget och Kommunförbundet för att vidareutveckla en samverkan i servicefrågan. Därutöver kommer de att söka samarbete med IT-Norrbotten samt länets alla kommuner. Kanske kan också projektet bidra till utveckling de sk sociala innovationerna, aktörer och parter emellan.

Målet är:

Att två av de fyra orterna som påbörjat sin process i serviceprojektet kan starta utvecklingsprojekt kring lokala servicepunkter.

Att skapa ett utbildningspaket kring lokala servicelösningar i form av en halvdagsdagsutbildning som ska kunna ges till intresserade kommuner.

Att ytterligare minst fyra orter i fyra olika kommuner i Norrbotten kan starta utvecklingsprojekt kring lokala servicelösningar.

Att besöka och engagera alla kommunbygderåden i länet för att informera och inspirera till att arbeta med lokala servicelösningar.

Projektet genomförs januari 2012-oktober 2013 och omfattar 2 584 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 950 000 kr

Lokal kontanthantering på Donsö/Styrsö (Västra Götaland)

I ett pilotprojekt prövas nya metoder för lokal kontanthantering på Donsö/Styrsö i Göteborgs skärgård.

Det innebär att de lokala företagens dagskassor lämnas i en lokal servicebox och hanteras för att sättas in i lokal kontantautomat. Projektet prövar lämplig organisation, logistik och administrativa system för denna hantering.

Företags dagskassor, främst inom handel och turism, måste normalt föras till fastlandet för att placeras i servicebox eller sättas in på bankkonto.

Uttag kan göras på fastlandet och i dagligvarubutikerna på Donsö och Styrsö, men vid flera tillfällen har de boende och verksamma på öarna lidit brist på kontanter. Särskilt tydligt har bristen på kontanter varit vid tillfällen då insamlingar, loppmarknader m.fl. föreningsinitierade aktiviteter genomförts. Det finns också en oro för att turism och handel blir lidande när besökande turister och kunder lider brist på kontanter.

Mot bakgrund av problemen med kontantuttag och dagskassehantering tog Donsö Fiskehamnsförening initiativ till en förstudie för att utreda förutsättningarna för att placera en kontantautomat på Donsö samt förutsättningarna för en lokal hantering av företagens dagskassor på Donsö och Styrsö och i övriga delar av Göteborgs södra skärgård. Resultatet av förstudien är detta pilotprojekt.

Syfte

Lokal kontanthantering ska etableras på Donsö/Styrsö för att

- Förbättra servicen för fastboende, turister och företag
- Minska företagens kostnader och säkerhetsrisker för dagskassehantering

Mål

Utveckla lokalt anpassade metoder för kontanthantering av företagens dagskassar och för kontantuttag.

Projektet genomförs oktober 2011-september 2013 och omfattar 600 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 300 000 kr

Delårsboendes behov av offentlig och kommersiell service (Västra Götaland)

Kommunerna i norra Bohuslän genomförde 2009/2010 en enkätundersökning riktad till delårsboende i kommunerna i samarbete med Umeå Universitet. I enkäten fanns bland annat en öppen fråga angående vilka tjänster de delårsboende saknar i respektive kommun. Ett stort antal svar som rörde service.

I detta projekt fördjupas enkätstudien av de inkomna öppna svaren med ett antal intervjuer bland de delårsboende, för att dels få en mer strukturerad uppfattning om behovet av service, dels få en uppfattning om omfattningen samt se vad som berör det offentliga utbudet och vad som berör det kommersiella utbudet. Dessutom ska projektet utveckla en struktur vad gäller information till- och kommunikation med- de delårsboende. Idag finns en uppfattning om vad medborgaren och turisten vill ha för information, men inte de delårsboende. Delårsboenden har flera gemensamma behov med både turisten och "den folkbokförde" men även specifika.

Syftet med projektet är

- att fördjupa analysen av de öppna svaren i den tidigare rapporten,
- att utveckla konkreta servicelösningar -ett fysiskt alternativ och ett digitalt alternativ där delårsboendes behov tas till vara,
- att utveckla den kommersiella och offentliga servicen i kommunerna med de delårsboende och delårsboendes behov som bas,
- att med ett utökat servicebehov inspirera och motivera de delårsboende att tillbringa längre tid i kommunerna,
- att med ny kunskap och erfarenhet arbeta för att synliggöra gruppen delårsboende inom samhällsplaneringen.

Medverkande parter är kommunerna Lysekil, Sotenäs, Tanum med Strömstad kommun som projektägare

Mål

Att de delårsboende har blivit en "synlig grupp" i samhällsplaneringen på lokal, regional och nationell nivå.

Att skapa en modell och metod för att förbättra information och kommunikation med de delårsboende-modellen skall vara kopplad till kommersiell service och till offentlig service
Att de delårsboende med ett förbättrat och samordnat utbud av kommersiell och offentlig service vistas ännu längre än 96 dagar i snitt i sina fastigheter, bostadsrätter etc.

Att analysen ger en skarp beskrivning av vilka service som saknas och därmed ger inspiration/underlag till nya företag/tjänster

Att det genomförts 1-2 nationella/nordiska konferenser på temat

Att modellen och metoderna skapar förbättrade förutsättningar för samordnade lösningar.

Projektet genomförs november 2011-oktober 2013 och omfattar 1 449 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 724 500 kr

Gafsele Servicecenter (Västerbotten)

Gafsele Bygdegård ska vidareutvecklas som social mötesplats samt verksamheten kompletteras med lokal service, medborgarkontor, turistinformation samt hemsida med information om verksamheten.

Bygdegården ska även vara marknadsförings nav för hela närregionen och vara nära samordnad med kommunens, södra Lapplands och länets turismsatsningar. I detta arbete ska Gafseles internationella status som "Europeiskt draghundseldorado" nyttjas, bygdens internationella kontaktnät och nio nationaliteter vara resurser. Projektet har sin bakgrund i mångåriga breda samråd som lett till en bygdeutvecklingsplan som ingår både i Åsele Byråds och i Åsele Kommuns strategiska bygdeutvecklingsarbete. Projektet är koordinerat mot kommunens satsningar inom turism, "Sagavägen"-aktiviteter och projektet "Gafsele draghundseldorado - ett utvecklings nav".

Under projektet etableras basservice med kafé med internethörna, myndighetsservice, rese- och inköpsamordning, turistinformation, lokal näringslivsinformation samt försäljning av fiske-, jakt-, spårkort åt föreningarna. Projektet kommer att bedriva basservicen och utreda förutsättningarna för skarp drift av den och ytterligare över tjugo andra servicebehov som näringsliv, boende, turister och besökare framfört. Alla servicebehov ska analyseras avseende praktiska, juridiska, miljömässiga och försäkringstekniska förutsättningar samt långsiktig ekonomisk bärkraft för driftskostnader och deltidsbemanning.

Vid projektavslut ska det vara klarlagt vad som är realistiskt att fortsättningsvis driva och skarp drift vara förberedd. Projektet genomförs juli 2011-december 2012 och omfattar 538 023 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 269 000 kr

Kapacitetshöjande åtgärder i Nordvästra Skåne (Skåne)

Projektet vill mobilisera och höja kapaciteten i ett par utvalda byar och organisationer för att kunna ta över och driva service lokalt. Detta sker genom kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte. De vill utveckla en modell som gör att bygderna kan binda kapital och kompetens samt skapa möjlighet att möta upphandlingar, nya former för lokal samverkan (t ex tjänstekoncession) etc. Det finns i dag flera liknande lösningar och processer av enskilda byalag eller utvecklingsbolag, sprungna ur akut nöd. Arbetet i detta projekt är av förebyggande karaktär så att kunskap och kapacitet redan finns när behov eller möjlighet uppstår. Både lokala företagare och kommun finns med i projektet som kopplas samman med det regionala serviceprogrammet för Skåne.

Målet är att ge stöd, utbildning och coaching i 6-8 byar/bygder i nordvästra Skåne samt att 6-8 bygdeorganisationer efter projekttiden har kompetens att både bilda och driva bolag för att ta över den lokala servicen (via upphandling eller kommersiellt). De vill även arbeta fram en utvecklingsmodell och -metod för bevarande av service. Kunskap om modellen och det arbetssätt som prövas i projektet ska spridas till andra delar av Sverige. Modellen kommer även finnas tillgänglig via en digital plattform.

Projektet består av tre faser. Den första är:
Mobilisering – vilka bygder och organisationer skall vara med? Detta sker genom marknadsföring genom befintliga nätverk och sammanslutningar (Leader, Hela Sverige Skall Leva, Nätverket Social Ekonomi Skåne, Kommuner, CPE, företagsallianser/-föreningar etc.). Därefter sker en gemensam kartläggning och planering av insatsområden/aktiviteter i genomförandet.

Den andra fasen är:
Genomförande – de olika aktiviteterna/insatserna ska förläggas i anslutning till bygderna - bl.a. för att deltagande organisationer skall känna ägarskap/värdskap, och också för att på plats kunna presentera sin verksamhet för övriga deltagare/organisationer.

Den tredje och sista fasen är:

Utvärdering och metodutveckling. Projektet presenteras via en digital utbildningsplattform för att sammanställa insatser och aktiviteter.

Projektet genomförs under perioden 2011-10-01 – 2013-01-31 och omfattar 1 492 380 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 200 000 kr.

Servicepunkt Hoting (Jämtland)

Den ideella föreningen Bygdens Framtid startades 1997 av människor i Tåsjö församling i syfte att skapa framtidstro och utveckling i bygden. Verksamheten bygger på en dialog mellan människor i de olika byarna och det är också befolkningens intressen som styr verksamheten i föreningen.

Syftet med projektet är att skapa en väl fungerande servicepunkt i Hoting. Projektet ska kartlägga nuvarande och kommande servicebehov hos enskilda, företag, föreningar och besökare i Tåsjöbygden. Vidare kommer man att testa och vidareutveckla befintliga servicelösningar med nya behov och anpassa till de snabba förändringarna i samhället. Samverkan kommer att ske med Strömsunds kommun och föreningen kommer vara delaktig i planeringsinsatser i Tåsödelen av kommunen. Ett utbyte kommer att ske med Fjällsjö Framtid och Frostviken, som jobbar med sina servicelösningar.

Vi projektets slut skall det finnas en väl fungerande servicepunkt i Hoting, där servicen sker snabbt och smidigt och kan förändras efter nya behov.

1. En lokal med samlad service har tagits i bruk.
2. En hållbar finansiering har framarbetats.
3. Ett pilotprojekt med Arbetsförening och Försäkringskassa har genomförts.

Projektets målgrupp är befolkningen i Tåsödalen, ett glesbefolkat område i det nordvästra hörnet av landskapet Ångermanland. Målgruppen omfattar alla kategorier som enskilda, föreningar och företag. En viktig målgrupp är inflyttare och nya entreprenörer.

Projektet genomförs oktober 2011-september 2013 och omfattar 300 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 150 000 kr

Lokala servicelösningar i Byxelkrok- Borgholms kommun (Kalmar)

Byxelkrok ligger på Ölands norra udde och ingick tidigare i Hela Sverige Ska Levas landsomfattande serviceprojekt. Nu vill de använda erfarenheterna till att fortsätta utveckla den lokala servicen i praktiken. Syftet med projektet är att skapa och utveckla en långsiktig servicepunkt i Byxelkrok med omnejd för företagare och medborgare och därigenom kunna bli ett gott exempel för andra i regionen och i landet.

Servicepunkten i Byxelkrok ses som en strategisk förutsättning för den långsiktiga plan och de ambitioner som kommunen har för hela norra Öland. En fungerande kommersiell och offentlig service är en grundförutsättning för att nå upp till den tillväxtambition som kommunen och de berörda företagen har.

Målet är att under den tvååriga utvecklingsfasen skapa och utveckla en servicepunkt i Ica Nära-butiken i Byxelkrok där nya, otraditionella och smarta servicelösningar ska prövas. Butiksägaren blir den lokale projektledaren och kommer att arbeta med uppbyggandet och utvecklandet av servicepunkten. Grundtanken är att butiken ska bli centrum för olika slags service, både kommersiell och offentlig. I servicekontoret ska människorna i bygden kunna få ta del av offentlig service såväl från kommunala som statliga myndigheter. Här ska också kommunen och andra myndigheter ha möjlighet att komma till servicekontoret för att träffa allmänheten. Möjligheter ska också finnas för företag, organisationer och föreningar att hyra sammanträdeslokaler för olika typer av aktiviteter.

På kort sikt, d.v.s. inom projekttiden är avsikten att skapa förutsättningar att bygga en konkret servicepunkt. På lång sikt ska projektet leda till att skapa en attraktiv och hållbar service som lockar till inflyttning och nyföretagande. Projektet genomförs oktober 2011-september 2013 och omfattar 276 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 138 000 kr.

Tillväxt på landsbygden i Örnsköldsvik (Västernorrland)

Projektet syftar till att utveckla servicegraden utanför centralorten genom att skapa långsiktiga lösningar för offentlig och kommersiell service, till nytta för företag, boende och besökare. Målet är att skapa sammanhållande servicepunkter på 8-10 platser omkring de fyra serviceorter som idag finns i kommunen och ta fram ett koncept tillsammans med boende och företag med goda exempel och nya inriktningar.

Ett mer övergripande syfte är utbyte mellan stad och landsbygd - att ge befolkningen möjligheter att ta del av varandras utbud. Projektet bygger på en stark lokal förankring med delaktighet i projektet via lokala möten och inspirationsseminarium för boende och företagare för att identifiera nya tjänster, utvecklingsområden och service som stärker servicepunkterna. Dessutom finns fyra delprojektledare fysiskt ute i serviceorterna för att genomföra olika insatser. Projektet stärks ytterligare genom en direkt koppling till ett lokalt landsbygdsprojekt, finansierat av landsbygdsprogrammet, som är inriktat på att stärka företagandet, inflyttning, boende och attityder på och till landsbygden.

Primärt ägare av servicepunkterna. Dessutom boende och företag kring servicepunkterna. Målgruppen för den framtagna kunskapen är lokala utvecklingsgrupper samt politiker och tjänstemän med ansvar och intresse för dessa frågor. Även boende i tätorterna är en målgrupp, som ska kunna ta del av serviceutbudet vid resor inom kommunen.

Projektet genomförs 1 augusti 2011 - 31 oktober 2013 och omfattar 2 304 860 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 700 000 kr.

Kontanthantering i Stockholms skärgård sommaren 2011 (Stockholm)

För att pröva nya lösningar av kontanthanteringen i Stockholms skärgård har Länsstyrelsen utvecklat det pilotprojekt som genomfördes under sommaren 2010 då dagskassor hämtades på 11 öar. Projektet fick ett positivt mottagande. Årets projekt är en kombination av flera olika transportsätt, bil, båt och helikopter. Projektet omfattar 13 öar.

När genomförandet avslutats v 32 inleds uppföljningsarbetet som syftar till att utvärdera projektet och även föreslå en hållbar lösning för framtiden med start 2012, som också kan ligga som underlag för hela glesbygds Sverige. Projektets grundproblem; tidsödande och riskfyllda transporter av kontanter sätts i fokus vid utvärderingen.

Utvecklingsprojektet syftar till att finna en långsiktig modell som med liten tidsåtgång, låg kostnad och med låg risk, transporterar kontanter från glesbygdens näringsidkare till bankkonton. Den framtida modellen bör, förutom dagskassor, inkludera tillgängligheten till kontanter i glesbygden inklusive växelmynt.

Projektet genomförs 6 maj 2011-31 december 2011 inklusive utvärdering. Det omfattar 460 000 kr varav Tillväxtverket medfinansierar med 150 000 kr.

Nya former för service i Boden (Norrbotten)

Bodens kommun vill hitta nya former för service för invånarna på landsbygden, så att de kan bo kvar och verka där. Målet är att skapa två servicepunkter (i Gunnarsbyn och Harads) som kan drivas långsiktigt i ett entreprenöriellt perspektiv. Det som ska ske under projektiden är:

- Praktiskt bygga upp två servicepunkter med ett kommunalt grundservicepaket, starta verksamheten och prova det i skarpt läge.
- Ett planeringsmässigt, organisatoriskt och beslutsmässigt samarbete angående servicepunkternas framtida drift och utvecklingsarbete mellan kommunen och lokalsamhället tas fram.
- Teckna ett långsiktigt avtal med respektive ekonomisk förening/entreprenör gällande driften av servicepunkten.
- Ta fram en modell som ska omsättas och ligga till grund för andra orter i kommunen och i övriga landet.
- Rekrytera och utbilda lotsar/generalister för att kunna serva allmänheten vid projektets slut.

En väl utbyggd servicepunkt förväntas påverka det lokala näringslivet positivt och när kommunen samverkar med starka lokala initiativ öppnas nya dörrar för besöksnäringen, gröna verksamheter, etc.

Projektet genomförs 1 september 2011-30 augusti 2013 och omfattar 2 729 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 900 000 kr

Lokal service på skånska landsbygden (Skåne)

Syftet med projektet är att genom innovativa metoder och samverkansformer mellan ideell, privat och offentlig sektor skapa lokala servicepunkter för både kommersiell och offentlig service. Dessa ska ge förutsättningar för en sjudande landsbygd präglad av ökat företagande, tillväxt och befolkningsökning.

Resultatmålet är att verksamheter i tio orter ska delta i projektet och att alla deltagande orter under projektets gång ska upprätta handlingsplaner för etablering av servicepunkter. Långsiktigt är målet att dessa planer ska realiseras inom fem år från projektets slut och hållbara servicepunkter skapas i byarna samt att metoden för samverkan kring servicepunkter ska spridas regionalt.

Lokala projektgrupper kommer att skapas med representanter från ideell, privat och offentlig sektor vilka ska arbeta fram projektplaner för etablering av lokala servicepunkter. Medverkande parter är Kristianstads kommun, de lokala byalagen och utvecklingsgrupperna, lokala företagare, Region Skåne och andra relevanta parter. Huvudsakliga aktiviteter kommer att vara kompetensutveckling, seminarier och workshops samt studiebesök. Kommunen kommer aktivt att arbeta med metodspridning bl.a. genom personliga besök och genom framställningen av ett metoddokument. För att nå ut på bästa sätt är en informatör knuten till projektet.

Ett av projektets delsyften är att uppmuntra ett ökat ansvarstagande från de lokal utvecklingsgruppernas sida för att stärka civilsamhället. Kommunen har noterat ett ökat antal byalag som ombildas till ekonomiska föreningar för att kunna erbjuda de boende utökad och förbättrad service på orten. Kristianstads kommun önskar undersöka om detta är en möjlig utveckling även för de deltagande orterna i projektet genom att erbjuda information och inspiration. Projektet förutsätter ett starkt engagemang från kommunens sida i att hitta nya lösningar även för den kommunala servicen och en öppenhet för att sammanföra denna med ideell och privat service i byarna.

Projektet genomförs 1 oktober 2011-30 juni 2013 och omfattar 2 026 504 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 580 000 kr.

BIDs i Västra Götaland (Västra Götaland)

Business Improvement Distrites (BIDs) är en internationell samverkansmodell som organiserar lokala aktörer, initierar och koordinerar olika åtgärder. Det unika med BIDs är att det bygger på att det privata näringslivet tar en mycket aktiv del i utvecklingen av lokalsamhället. I detta projekt testas metoden för första gången i Sverige. Det sker i två bygder i Västra Götaland; Sävelångsbygden (Lerums kommun) och Vrångö i Göteborgs södra skärgård. I båda dessa bygder finns ett upparbetat engagemang och pågående processer som kan utvecklas ytterligare med hjälp av en tydligare organisation med långsiktiga mål.

Konkret syftar projektet till att genomföra åtgärder och aktiviteter som utvecklar respektive bygd. Detta innefattar bl.a. en förbättring av servicegraden, utvecklad samordning av privat och offentlig service samt etablering av nya företag och verksamheter.

Mål och aktiviteter:

- etablera BIDs i båda områdena och implementera arbetssättet.
- ta fram gemensamma och internationellt jämförbara nyckeltal för utvärdering av BIDs och dess aktiviteter,
- i samarbete med extern aktör, ta fram plan för utvärdering och kontinuerligt utvärdera projektet,
- upprätta internationellt samarbete med BID-organisationer i minst ett annat europeiskt land, och
- sprida kunskap om BIDs till intressenter och aktörer, främst i Västra Götaland, men även på nationell nivå,
- initiera och driva 5-7 arbetsgrupper utifrån prioriterade områden i respektive bygd,
- upprätta handlingsplaner för varje arbetsgrupp baserat på lokala behov,
- driva minst ett utvecklingsprojekt per arbetsgrupp och ingå i minst ett internationellt samverkansprojekt,
- arrangera minst 4 workshops, seminarier eller liknande tillfällen att sprida kunskap kring BIDs.

Medverkande parter: Tillväxtverket, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Västra Götalandsregionen, Göteborgs Stad, Lerums kommun samt privata och ideella företag och föreningar i respektive bygd

Projektet genomförs 1 april 2011-31 oktober 2013 och omfattar 3 564 100 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 700 000 kr.

Turism och lokal service (Jämtland)

I stora delar av Norrlands inland och så även i Jämtland Härjedalen finns en stor utmaning i att upprätthålla och helst utveckla såväl privat som offentlig service och därigenom bidra till att bibehålla en god livskvalitet och att skapa miljöer som är attraktiva för näringslivsutveckling. Över åren har också olika insatser gjorts i syfte att samordna olika serviceutförarens utbud.

På många orter är det ett eller flera ofta mindre turismföretag som står för en stor del av av stabiliteten och kontinuiteten i form av långsiktighet, förankring, öppethållande mm. Det kan vara ett värdshus, hotell eller stugby eller ett aktivitetsföretag, en liftanläggning eller liknande eller en kombination av flera verksamheter. Just förmågan att kombinera flera olika verksamheter är också ofta kännetecknande och en förutsättning för en ekonomiskt hållbar företagsverksamhet.

Projektets idé och syfte är att undersöka vilka förutsättningar som finns för att samordningen av olika service funktioner, privata och offentliga, kan utvecklas på inte bara ett samhällsekonomiskt försvarbart sätt utan även på sunda företagsekonomiska villkor för deltagande företag. I ju högre grad detta kan uppnås så kan också samordningsdelen komma att bli ytterligare ett viktigt ekonomiskt stödjobbet för deltagande turismföretag vilket i sig är positivt för alla berörda i det aktuella området.

Den primära målgruppen är berörda turismföretag. Projektets hypotes utgår ifrån att det är dessa som i högre grad ska kunna utgöra en plattform för vilka olika former av service som kan

samlas och byggas upp. Den sekundära målgruppen är orten, destinationen eller kommundelen med dess boende, besökare, andra företag och verksamheter.

Exempel på områden där detta är en verklighet i mer eller mindre omfattning och som kan komma att ingå i projektet är Åkersjön, Ljungdalen, Södra Årefjällen och Frostviken. I första hand avser studien orter och företag i Jämtland Härjedalen men om objekt i t ex grannregionerna framstår som intressanta så kan även dessa komma ingå.

Projektet genomförs 1 maj 2011-29 februari 2012 och omfattar 270 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 135 000 kr.

Socialt deltagande och tillgänglighet till service (Dalarna)

Projektet avser att identifiera vilka fysiska och sociala hinder som människor möter när de vill delta i samhällslivet eller ta del av olika typer av service; hur olika organisationer idag arbetar med att förebygga och undanröja dessa hinder, samt vilka åtgärder som kan vidtas för att underlätta deltagande i samhällslivet samt öka tillgängligheten till service. Skillnader mellan landsbygd, glesbygd och städer är en viktig aspekt av studien. Detta beaktas i såväl undersökningen av upplevda hinder och det pågående arbete med att reducera hinder. Även i diskussionen av vilka åtgärder som kan vidtas framgent för att underlätta samhällsdeltagande och öka tillgängligheten till service.

Projektet innehåller tre delstudier. I den första delstudien genomförs en enkät till ett urval av befolkningen för att identifiera vilka typer av hinder de möter när de vill delta i samhällslivet eller ta del av service. I den andra delstudien genomförs enkäter med företrädare för olika typer av organisationer (kommuner, privata företag, kooperativ) i lands-/glesbygd och tätorter i norra, mellersta och södra Dalarna. I delstudie 3 sammanförs resultaten från de föregående två delstudierna. I fokusgrupper med ett urval av personer som identifierats i delstudie 1 och organisationsföreträdare diskuteras resultaten från delstudie 1 och 2 med syfte att identifiera åtgärder för att underlätta samhällsdeltagande och tillgänglighet.

Resultaten från delstudierna kommer att presenteras i en skriftlig, lättillgänglig rapport samt via hemsidor, nyhetsblad, elektroniskt nyhetsbrev och media. De kommer också att presenteras vid en konferens med bred inbjudan. Vid konferensen kommer en diskussion att föras kring åtgärder som kan vidtas för att förbättra tillgängligheten för berörda grupper. Därefter kan pilotprojekt genomföras inom ramen för Regionala serviceprogrammet för Dalarnas län.

Målgrupper

Projektet har tre primära målgrupper:

1. Människor som upplever hinder för deltagande och tillgång till service (t.ex. äldre och personer med funktionsnedsättning).
2. Olika typer av organisationer som arbetar med att reducera hinder.
3. Organisationer och beslutsfattare i Dalarna och andra län som kan ha nytta av den nya kunskap som erhålls genom projektet

Studien genomförs 1 maj 2011-31 maj 2012 och omfattar 641 116 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 320 558 kr.

Landsbygdshandeln som ökat turistmål (Kronoberg)

Länsstyrelsen i Kronobergs län, i samverkan med Destination Småland, LRF, Länsbygderådet och Regionförbundet arbetar för att stärka Landsbygdshandeln i Kronobergs län som turistmål och servicepunkt för turister. Besökare från närliggande större orter skall försöka attraheras och se landsbygdshandeln som ett uppskattat utflyktsmål. Man kartlägger vilka typer av service som lanthandlarna nu åtar sig för turistnäringen och undersöker vilka möjligheter det finns för framtiden. Ett mål är att marknadsföra och föra fram den lokalproducerade maten. Kontaktnät mellan olika aktörer skall knytas och logistiklösningar skall byggas upp genom samverkan och

samförstånd där alla vinner på den gemensamma strategin att marknadsföra det lokala och unika.

Projektet är tänkt att lyfta landsbygdshandlarnas fokus mot turismen, som utgör en stor inkomstkälla. Ungefär 5 stycken landsbygdshandlare i turistrika områden, eller områden som anses ha potential för turister, skall studeras. Tanken är att lyfta upp de mervärden och vinster som genereras genom övrig turistnäring (exempelvis; sockenråd, hembygdsföreningar, stuguthyrare och fiskeföreningar). Detta kan vara ett sätt belysa möjligheterna till ett gemensamt arbete som gagnar flera parter.

Projektet genomförs 11 april 2011-31 december 2012 och omfattar 785 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 392 500 kr.

Julmyra horse center — entreprenörsdrivna servicefunktioner (Uppsala)

Julmyras Vänner driver ett större näringslivsinriktat projekt med syfte att ta fram en utvecklingsstrategi med fokus på olika områden som är av gemensamt intresse för hästbyns framtid. I detta ingår ett delprojekt (entreprenörsdrivna servicefunktioner) där syftet bland annat är att kartlägga behov och undersöka nya servicelösningar. Det avser såväl service som behövs för att det dagliga livet ska fungera för de som bor och verkar i byn, som service kopplad till hästnäringen och de många besökare som kommer. Målgruppen är boende, verksamma, samarbetspartners och andra intressenter.

Syftet med delprojektet är att:

- att kartlägga behov
- titta på möjliga kända eller nya servicelösningar
- stimulera till etableringar
- ta fram en plan för etablering av nya entreprenörsdrivna servicefunktioner.
- ta fram en plan för en hållbar utveckling gällande energi, byggnation och konsumtion ur både ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv.

Tillgången till en stabil kraftfull bredbandsuppkoppling ska nyttjas för att hitta resurssnåla smarta lösningar. Delprojektet entreprenörsdrivna servicefunktioner genomförs 1 mars 2011-31 maj 2012 och omfattar 320 500 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 110 000 kr.

Service som grund för näringslivets utveckling (Örebro)

Länsstyrelsen i Örebro vill i detta projekt arbeta för att integrera servicefrågorna i kommuners tillväxt- och utvecklingsarbete. Syftet är att skapa ökad förståelse, kunskap och engagemang kring servicens betydelse för näringslivets utveckling. Detta skall ske genom att Länsstyrelsen, tillsammans med kommunerna, väljer ut landsbygdsorter som anses ha en särskilt servicestrategisk position. Dessa orter erbjuds att utarbeta lokala utvecklingsplaner där den kommersiella och offentliga servicen är tydligt integrerad.

På varje ort ska det tillsättas en utvecklingsgrupp (om lokal utvecklingsgrupp inte redan finns) som har till uppgift att utifrån ortens specifika förutsättningar och behov, analysera hur den befintliga servicen kan bli bättre och nya servicefunktioner skapas.

Utvecklingsgruppen ska ha en bred förankring på orten, därför skall näringsliv, boende (både äldre och unga), representanter med funktionshinder och företrädare från kommunen ingå i gruppen. Länsstyrelsen deltar i gruppen som referenspart i egenskap av samordningsansvarig myndighet för det regionala serviceprogrammet och som stöd i processen med att ta fram utvecklingsplanen.

Samordning mellan kommersiell och offentlig service ska vara i fokus. De aktiviteter/åtgärder som läggs in i planen ska företrädesvis ligga inom åtgärdsområdena i det regionala serviceprogrammet. Det är viktigt att underifrånperspektivet anammas. För att en god service på en ort ska kunna bli långsiktigt hållbar och bevaras måste engagemang och initiativkraft

bygga på företagens och de boendes vilja att delta i utvecklingsarbetet. Ett ökat samspel mellan ideell, offentlig och privat sektor ska eftersträvas i projektet.

Målet är att ta fram 12 lokala utvecklingsplaner som kan utgöra modeller för hur servicen kan införlivas.

Projektet genomförs oktober 2010-december 2012 och omfattar 1 miljon kr. Tillväxtverket medfinansierar med 500 000 kr.

Lärande om innovativ upphandling (Västra Götaland, Skåne, Västerbotten)

Tillväxtverket genomför ett egeninitierat projekt som handlar om offentlig upphandling. Bakgrunden är att flera län i sina Regionala serviceprogram har identifierat offentlig upphandling som ett viktigt utvecklingsområde. I detta projekt ingår Skåne, Västra Götaland, Västerbotten och Dalarna.

Syftet är att öka kunskapen om upphandling hos såväl offentliga tjänstemän som företag i gles- och landsbygder. I första hand prioriteras leverantörer och företag inom livsmedelssektorn. Innehållet i utbildningarna baseras på tidigare använda modeller som nu utvecklas ytterligare. Den utbildningsmodell som länsstyrelsen i Dalarna använt kommer att testas i ytterligare tre län/regioner; Västerbotten, Västra Götaland och Skåne. Målet är dels ökad kunskap i de deltagande länen/regionerna, dels en vidareutvecklad modell som kan spridas till övriga landet. Målgrupp för utbildningarna är såväl offentliga tjänstemän som företagare.

Utifrån ett "grundpaket" kommer regionala varianter på utbildningar att arbetas fram i samråd med de deltagande länen/regionerna. Innehållet i utbildningarna utgår från tre huvudrubriker; anbud/förfrågningsunderlag, leverantörer, distributionslösningar. Fokus ligger på praktiska erfarenheter och exempel men även vissa teorisavsnitt ingår.

Projektet har två huvudsakliga syften:

1. Att öka kunskapen om offentlig upphandling hos såväl offentliga tjänstemän som lokala företag i de deltagande länen/regionerna. För de lokala företagen bör den ökade kunskapen leda till att de deltar i fler upphandlingar och att de därigenom kan stärka sin verksamhet. För de offentliga aktörerna, framför allt kommuner, bör den ökade kunskapen leda till att upphandlingar genomförs på ett sådant sätt att lokala företag kan delta. Nyttan blir i förlängningen tillgång till fler lokalt producerade varor samt förhoppningsvis mer livskraftiga företag i länet/regionen.

2. Att vidareutveckla en befintlig modell för fortsatt spridning. Genom att använda en redan prövad metod ska kunskap spridas i flera led, först till de deltagande länen/regionerna, sedan till övriga län/regioner. På så vis behöver inte hjulet uppfinnas på nytt varje gång, utan lärandet kan spridas på ett effektivt sätt över landet.

Projektet genomförs oktober 2010-februari 2012 och omfattar 1 200 000 kr. Tillväxtverket finansierar med 600 000 kr.

Nya serviceaktörer via dagligverksamhet (Västerbotten)

Socialpsykiatriskt kunskapscentrum i Västerbotten utreder möjligheter till nya servicelösningar via personer som deltar i s.k. dagligverksamhet. I dagligverksamheten erbjuds strukturerad sysselsättning samt arbetsinriktad rehabilitering till personer med psykiska funktionshinder och andra som står långt ifrån ordinarie arbetsmarknad.

Förstudien syftar till att inventera de uppgifter som utförs i dagligverksamheter, att kartlägga vilka servicebehov och logistiklösningar som är möjliga att utföra av dagligverksamheterna samt att utreda frågan om konkurrensneutralitet.

Projektet ska:

- genomföra en inventering av de uppgifter som utförs i dagligverksamheter som erbjuder sysselsättning, strukturerad sysselsättning och praktik i länets kommuner
- kartlägga vilka servicebehov och logistiklösningar som är möjliga att utföras av dagligverksamheterna
- undersöka frågor om utveckling av socialt företagande kopplade till daglig verksamheterna i kommunerna
- undersöka möjligheterna till utveckling av dagligverksamheterna
- att utreda frågan om konkurrensneutralitet

Syftet är:

- att förbättra tillgången till lokal offentlig och kommersiell service för medborgare och näringsliv
- att öka samordning mellan privata, ideella och offentliga aktörer vad gäller nya lokala servicelösningar med dagligverksamheter som nav
- att finna nya lösningar på servicefunktioner och logistiklösningar på landsbygden kopplat till dagligverksamheterna och deras verksamhetsutveckling

Om förstudien visar att detta kan vara ett möjligt sätt att bedriva service planeras för att pilotförsök hösten 2011. Projektet genomförs oktober 2010-september 2011 och omfattar 400 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 200 000 kr.

Bibehålla och stärka service i Frostviken (Jämtland)

Strömsunds kommun arbetar för att kunna tillhandahålla (bibehålla, stärka och utveckla) kommersiell och offentlig service i Frostvikenområdet, som gränsar till Norge. Det finns starka kopplingar till turistorganisationen och visionen är att naturrum i Gäddede kan bli den fysiska platsen för service. Här skulle statliga och kommunala servicefunktioner erbjudas tillsammans med andra lämpliga verksamheter. Den norska arbetsförmedlingen och NAV-kontoret skulle göra ett positivt inslag i detta servicecentrum.

Projektet skall genom ökad samordning av olika offentliga och privata aktörer i Frostviken ge förutsättningar för en hållbar lösning av offentlig och kommersiell service och information. Konkret ska projektet kartlägga aktörer, bygga organisationen, utreda möjligheter och behov av att utföra offentlig service och information till medborgare, företagare och besökare. Projektet omfattar ej vård, skola och omsorg.

Projektet genomförs oktober 2010-maj 2012 och omfattar 500 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 250 000 kr.

Hållbara servicelösningar i Västerbotten (Västerbotten)

Syftet är att skapa hållbara servicelösningar för länets landsbygd genom att utveckla modeller i bred samverkan mellan kommuner, lokala serviceaktörer och medborgare och företag. Projektet har sin utgångspunkt i att fungerande service är en förutsättning för tillväxt. När projektet är avslutat ska förutsättningar för servicepunkter ha skapats i ett antal kommuner och i alla deltagande kommuner ska arbetet med kommunala serviceplaner ha kommit igång.

Ambitionerna att stärka insatserna för service på landsbygd återfinns i alla regionala styrdokument och det finns en stor samsyn i länet kring frågorna. Detta sammanfattas på ett enkelt sätt i det Regionala Serviceprogrammet som länsstyrelsen ansvarar för: "det övergripande målet är att boende och företag ska ha god tillgänglighet till kommersiell och offentlig service utifrån realistiska förutsättningar och inom rimliga avstånd." Detta är också utgångspunkten för projektet som genomförs i samarbete mellan Region Västerbotten (projektägare), Länsstyrelsen, kommunerna, Länsbyggerådet, ICA och Tillväxtverket.

Inom ramen för projektet har en mängd olika träffar genomförts, främst med kommuner och utvecklingsgrupper i olika byar men även en större konferens i Vindeln i maj 2011. Projektet har knutit till sig aktörer som traditionellt inte sysslar med landsbygdsutveckling, exempelvis inom

teknik och transportsektorn. Man nyttjar kunskap från olika delar av landet, samt från högskola och universitet och till viss del internationellt. Detta har hittills lett fram till flera konkreta förslag på lösningar – för dessa söks finansiering under hösten 2011. Projektet genomförs oktober 2010-december 2011 och omfattar 1 200 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 600 000 kr.

Innovativ upphandling i Säffle kommun (Värmland)

Projektet bygger på ett samarbete mellan Säffle kommun, företag och näringslivsorganisationer som Företagarna m fl. för att finna åtgärder som förenklar upphandlingsprocessen. Projektets utgångspunkt och syfte är att underlätta för företag på landsbygden och i mindre orter att delta vid offentliga upphandlingar. Projektets mål är att minst 50 personer från privata företag och 20 kommunala tjänstemän deltar i kompetensutveckling inom offentlig upphandling.

Målgruppen är micro- och småföretag på landsbygden och i mindre orter som skriver anbud samt kommunala tjänstemän som skriver förfrågningsunderlag och är delaktiga i upphandlingar. Som liten landsbygdskommun är det viktigt att se över hela upphandlingsprocessen så att Säffle kommun upplevs som en attraktiv affärspartner för kommunens företag. Koncept ska ses som ett gott exempel för andra små kommuner i landet. En viktig inriktning är att utifrån de förhållanden och behov som finns i Säffle hitta arbetssätt/modeller och anpassa webbverktyg så att de fungerar bra för såväl leverantörer som upphandlande enheter.

En viktig del är att utveckla konkreta verktyg som underlättar i vardagen. Det handlar om att utbildningarna är så konkreta att man praktiskt lär sig att skriva anbud respektive enkla och välstrukturerade förfrågningsunderlag. Projektet ska arbeta fram enkla lathundar och manualer för såväl leverantörer som upphandlande enheter. Där ska bland annat beskrivas hur man kan gå tillväga för att upphandla lokalt. Säffle kommun som upphandlande myndighet/enhet kan skapa goda förutsättningar för lokala, ofta mindre företag, att lämna anbud genom att utforma förfrågningsunderlaget på ett sådant sätt att det gör det möjligt.

Projektet pågår mars 2010-mars 2012 och omfattar 660 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 180 000 kr.

Kommunala serviceplaner i Dalsland (Västra Götaland)

Projektet omfattar tre landsbygdskommuner i Västra Götaland; Munkedal, Bengtsfors och Gullspång. I projektet samverkar kommunerna med Dalslandskommunernas kommunalförbund, som är projektägare, Västra Götalandsregionen, som ansvarar för en GIS-analys av tillgänglighet till service med bil och kollektivtrafik och med länsstyrelsen i Västra Götalands län, som ansvarar för kontakter med statliga myndigheter som berörs av projektet. En GIS-baserad kartläggning och analys av servicepunkter och tillgängligheten till dessa med bil och med kollektivtrafik är en viktig del i projektet. När kartläggning, analys, utvecklingsprocesser och åtgärder fogas samman, utgör dessa basen i kommunala serviceplaner, som blir föremål för beredning och beslut i respektive kommunfullmäktige. De kommunala serviceplanerna blir en väsentlig del i kommunernas totala samhällsplanering.

Syfte

1. Utveckla förutsättningar för att åtgärda brister i servicetillgänglighet, genom lokalt anpassad offentlig-, ideell- och kommersiell servicesamverkan.
2. Genom kommunal serviceplanering kopplad till den kommunala budgetprocessen med början 2012 och sedan årligen förbättra förutsättningarna att finna och utveckla lokalt anpassade och samordnade servicelösningar som alternativ till centraliserade servicelösningar.
3. Utveckla analyser baserade på GIS-kartläggning av tillgänglighet till service på regional och kommunal nivå.
4. Kommunala serviceplaner blir föremål för beredning och beslut. Serviceplanerna blir en väsentlig del i kommunens totala samhällsplanering.

5. Sprida erfarenheterna från projektet dels inom partnerskapet för det regionala serviceprogrammet i Västra Götaland och dels till berörda kommuner och andra myndigheter i Sverige.
6. En referenskontakt/grupp ska upprättas med Tillväxtverket och SKL(Sveriges kommuner och landsting) för att utveckla ett kunskaps/erfarenhetsutbyte inom projektets ram

Målgrupp är kommunerna som ingår i projektet, samt Dalslandskommunernas kommunalförbund, Fyrbodals kommunalförbund, Västra Götalandsregionen och länsstyrelsen i Västra Götalands län. I kommunerna är målgrupperna; lokala grupper, ideella föreningar, entreprenörer, kommunala handläggare och politiker.

Projektet pågår juni 2010-februari 2012 och omfattar 2 000 000 kr. Tillväxtverket medfinansierar med 575 000 kr.